
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

כתבי-יד פרשניים בערבית-יהודית - 16843

תאריך עדכון אחרון 21-09-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: שפה וספרות ערבית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2021

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מרים גולדשטיין

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: mi.goldstein@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס חושף את התרבות הערבית-היהודית העשירה דרך הפריזמה של הסוגה של פרשנות המקרא. נתמקד על פירושו של יעקוב אלקרקסאני (בגדאד, מאה י') לספר בראשית, מתוך מספר כתבי יד, ונשווה לחיבורים אחרים של אותו מלומד ושל אחרים. בנוסף לקריאה ממוקדת בפרשנות, לומדי הקורס יקראו וידונו על תופעות רחבות בתרבות הערבית-היהודית כדי להכיר את התרבות שיצרה את היצירות הנידונות. הקורס דורש ידע מעמיק בערבית קלאסית, שדרכו נכיר את התוכן ואת הצורה של טקסטים בערבית-יהודית.

מטרות הקורס:

חשיפת הסטודנט לתחום של פרשנות מקרא בערבית-יהודית.
חשיפת הסטודנט לרקע ההיסטורי, התרבותי והדתי ליצירה בערבית-יהודית.
ניתוח סוגיות פרשניות ודרך פתרון.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להכיר את הרקע ההיסטורי, התרבותי והדתי ליצירה בערבית-יהודית
2. לפתח כלים בניתוח בעיות פרשניות במקרא
3. לזהות כיצד הפרשן מתמודד עם בעיות פרשניות
4. להשוות בין פרשנים ופתרונותיהם
5. להסביר את הקווים העיקריים והאלמנטים היסודיים בפרשנות הערבית-היהודית בימי הביניים ולערך הכללות לגביהם

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: קריאה מודרכת, הרצאות קצרות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

קריאה רציפה מתוך כתבי-יד שונים המכילים את הפירוש של יעקוב אלקרקסאני לספר בראשית ועיון בכתביהם של פרשנים אחרים להרחבה.
קריאה נלווית במקורות משניים, לפי היחידות המפורטות למטה.

חומר חובה לקריאה:

רשימת קריאה

נושא מקור

of Background Linguistic and Emergence The Joshua, Blau מהי? ערבית-יהודית
Judaeo-Arabic: A Study of the Origins of Neo-Arabic and Middle Arabic. 3rd ed.
Jerusalem: Ben-Zvi Institute, 1999, pp. 19-50 (Chapter 2).
"Judaeo-Arabic." Encyclopedia of Islam (2)

היסטוריה: הפילוג הקראי-הרבני ברודי, ירחמיאל. צוהר לספרות הגאונים. הקיבוץ המאוחד, 1998,
עמ' 36-43.

(&eq; Brody, Geonim of Babylonia, ch. 6)

ברודי, ירחמיאל. רב סעדיה גאון. ירושלים: מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, 2006, עמ' 161-170.

היסטוריה: התפתחות הזרם הקראי והתפתחות המרכז בירושלים גיל, משה. ארץ-ישראל בתקופה
המוסלמית הראשונה: 634-1099. תל אביב: אוניברסיטת תל-אביב: ומשרד הבטחון, 1983. כרך א,
סעיפים 917-938

*יש לדלג על 926-27; 935.

*הקריאה הזאת קיימת גם באנגלית ותישלח למתעניינים.

היסטוריה: גניזת קהיר גניזת קהיר - פסיפס של חיים, מוזיאון ישראל תשנ"ז, עמ' 6-13

ספרות: מהפכות ספרותיות בערבית-יהודית דרורי, רנה. ראשית המגעים של הספרות היהודית עם
הספרות הערבית במאה העשירית. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 1988, עמ' 171-178.

ספרות: פרשנות בערבית-יהודית מהי? דרורי, רנה. ראשית המגעים של הספרות היהודית עם הספרות
הערבית במאה העשירית. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 1988, עמ' 101-123.

היסטוריה: על אברהם פרקוביץ' והאוסף שלו אלקין, זאב, ומנחם בן-ששון. "אברהם פרקוביץ' וגניזת
קהיר: בעקבות עיון בארכיונו האישי." פעמים: רבעון לחקר קהילות ישראל במזרח 90, עמ' 51-95.
*ש להתמקד על עמ' 51-68.

מדע: לוח שנה ברודי, ירחמיאל. רב סעדיה גאון. ירושלים: מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, 2006,
עמ' 36-38.

אסכולת הכלאם Sarah, Stroumsa "Kalam Jewish and Saadya". Cambridge The
Companion to Medieval Jewish Philosophy, 2003, 121-46.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 40 %

הגשת עבודה 60 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: